

ՆԱՅԵՐԸ ՇԱՎԻԼՈՒՄ

Շավիլը Փարիզից 10 կմ հեռավորության վրա գտնվող քաղաք է՝ 18.000 բնակչությամբ: Տեղի հայկական գաղութը շուրջ 80 տարվա պատմություն ունի և շարքերին ծանոթ է որպես Լևոն Շանթի, Զապել Եսայանի և Ղովսեփ Արղությանի ապրած քաղաք: Վերջինիս շիրիմը գտնվում է նույն քաղաքի գերեզմանատանը:

Շավիլի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցին, հիմնված 1932 թվականին և ապա վերակառուցված 1957-ին, հանդիսանում է Շավիլի և շրջակայքի 1200 հայորդիների հոգևոր-ազգային կյանքի կենտրոն:

Շավիլի և շրջակայքի հայազգի զավակների և քաղաքապետարանի համարել ջանքերով հոկտեմբեր ամիսը վերոհիշյալ քաղաքում հայտարարվեց հայկական մշակույթի ամիս: Մշակութային ծրագրի մաս էր կազմում հոկտեմբերի 1-ին Շավիլի մշակութային կենտրոնում բացված «Նայերը Ֆրանսիայում և ի մասնավորի՝ Շավիլում» խորագիրը կրող լուսանկարների ցուցահանդեսը: Ցուցադրված լուսանկարների միջոցով կարելի էր ծանոթանալ Նայաստանի համառոտ պատմությանը, Ֆրանսիայի պատմության մեջ իրենց վաստակը ունեցող հայազգի մեծանուն մարդկանց, ինչպես նաև Շավիլում հաստատված հայկական համայնքին և նրա պատմությանը:

Մշակութային ծրագրերի շարքին էր պատկանում նաև հոկտեմբերի 5-ին Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու մոտակա հրապարակում համայնքի ջանքերով կառուցված հայկական հուշարձանի բացումը:

Հուշարձանի հեղինակներ՝ ճարտարապետ Մանվել Տեյիրմենճյանը և քանդակագործ Ժորժ Այվայյանը, հուշակոթողը հայ և օտարազգի հանրությանը ներկայացրել էին երկու խորհրդանշական իմաստներով. նախ՝ առաջին աշխարհամարտի տարիների երկու միլիոն նահապակների հիշատակը հավերժացնող կոթող, երկրորդ՝ հուշարձան, որ ներկայացնում է հայկական մշակույթը ֆրանսիական հողի վրա:

Հուշարձանի տասներկու գրանիտե սյուները խորհրդանշում են պատմական Նայաստանի նույնաթիվ նահանգները՝ Մեծ և փոքր Մասիսների գծագրմամբ: Վերջ աստիճանները, որ մեզ տանում են դեպի հուշարձան, ներկայացնում են հինգ աշխարհամասերը, ուր ապրում է աշխարհասփյուռ հայ ժողովուրդը: Եվ, վերջապես, հուշարձանի կենտրոնում խոյացող հայկական գրեթե կոթողը, որը խաչքար է հիշեցնում, հայոց անկոտրում ոգու խոսուն վկայությունն է և հավաստումը: Խաչքարի վրա երկու լեզուներով գրված է «Օ՛հ, ԻՆՉ ՓՈՒԹԹ ԿՅԱՆՔԸ ՄԵՆՆՈՂ, ԵՐԲՈՐ ԵՐԱՋՆ ԱՆՄԱՆ Է» (Դ. Վարուժան) և «ՏԵՍԱ, ՈՐ ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՏԵՂԾԵԼ ՊԵՏՔ ԷՐ, ԵՎ ԱՋԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՈՒԵԳՆԱԲԱՐ ՎՓՇՏԱԿԵԼ» (Միամանթ) տողերը:

Բացման արարողությունը գլխավորում էին Շավիլի քաղաքապետ Ժան Լըվանը, Արևմտյան Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ և Փարիզի առաջնորդ Գյուլտ արքեպս. Նագգաշյանը, շրջակա քաղաքների քաղաքապետեր, երեսփոխաններ, նախկին նախարարներ և պետական պաշտոնատար անձինք:

Մինչ բացումն ու օրհնությունը բանախոսությամբ հանդես եկավ Շավիի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու վարչական խորհրդի արենապետ Գրիգոր Հրայր Հրաչյանը: Ֆրանսիա-Հայաստան բարեկամության մասին խոսելիս արենապետը շեշտեց նաև, որ «Այս հուշարձանը Շավիի և շրջակայքի հայության կողմից նվեր է շուրջ 80 տարի առաջ իրեն ապաստան փոխած Շավի քաղաքին»:

Ֆրանսիայում Հայկական դեսպանատան առաջին քարտուղար Ռուբեն Խարազյանն ընթերցեց դեսպան Հրուարդ Նալբանդյանի խոսքը, որը պարտականությունների բերումով այդ ժամանակ Ֆրանսիայում չէր:

Այա հավաքված հոծ բազմությանն իր խոսքն ուղղեց Գյուր արքեպս. Նազգաշյանը՝ վկայակոչելով Ռընանի «Ազգային սուգերը ազգային հիշատակների փեսանկյունից ավելի արժեքավոր են, քան հաղթանակները, որովհետև սուգերը ժողովուրդներին պարտականություն և միացյալ ճիգ են պարտադրում» խոսքերը:

Եզրափակիչ ելույթը վերապահված էր Շավիի քաղաքապետ Ժան Լըվանին: Քաղաքապետն իր համար առանձնակի պարիզ համարեց նման հուշարձանի բացման ձեռնարկին մասնակցելը և քաղաքի բնակիչների անունից շնորհակալություն հայտնեց այսպիսի նվեր մատուցելու համար: Նա նշեց, որ հիշատակի, խոկումի և հարգանքի այս հուշարձան-կոթողը պիտի նաև առաջիկա գործունեության հրավեր նկատվի:

Ելույթների ավարտին հուշարձանի բացումը կատարեցին Շավիի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու վարչության արենապետ Հ. Հրաչյանը և Շավիի քաղաքապետ Ժ. Լըվանը: Հուշարձանի բացմանը հաջորդեց օրհնությունը՝ ձեռամբ Գյուր արքեպս. Նազգաշյանի:

**ԸՍՏ ՖՐԱՆՍԻԱՎԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻՅ
ՍՏԱՅՎԱԾ ՎԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅԱՆ**